

Innspill til *Ny organisering i Fredrikstad kommune - Utkast til sluttrapport.*

Vi viser til det nylig fremlagte dokumentet på kommunens nettside og ønsker å komme med et konstruktivt innspill. Vi anerkjenner viktigheten av det omfattende arbeidet som nylig er lagt ned, og ser mulighetene og potensiale i omleggingen, dersom man lytter til innspill også fra berørte fagmiljøer. Vi ser et par alarmerende momenter og vinklinger i forslaget til ny struktur som burde vekke dyp bekymring i hele det profesjonelle visuelle kunstfeltet og ønsker å adressere dette så tidlig som mulig.

Disse momentene er:

1: Kunst og kultur blir helt usynlig i omleggingsforslaget.

Ved å legge kunst og kultur et godt stykke ned i "**Samfunn**" med tilhørende argumentasjon om å bruke kultur som en sosialressurs, degraderes kunstens egenverdi og med det undervurderes befolkningens kulturbevissthet. Den relativt nye og oppløftende Kommunedelplan for kultur i Fredrikstad 2018-30 virker dermed å være neglisjert.

2: Feilplassering av vår særlige kompetanse på visuell og strategisk tenkning innen byutvikling

Flere profesjonelle kunstnere har over flere år vært i konstruktiv dialog med kommunens kulturetat vedrørende atelierbygg, fellesverksteder, kunstmuseum, mm og er svært takknemlig for velviljen og forståelsen vi har møtt både administrativt og tverrpolitisk. Vi anser denne dialogen for en pågående prosess godt innenfor begrepene byutvikling og næring.

Utdypning av moment 1.

Vi er svært bekymret for at dokumentet nærmest gjemmer vekk og kamuflerer kunst og kultur og at det i teksten bevisst ses bort fra at all visuell kunst som produseres profesjonelt og vises i både byrom og gallerier har en sterk egenverdi. Bibliotekets innhold – alle de tusenvis av individuelle bøker og forfatterskap – har en sterk litterær kunstnerisk, historisk og narrativ verdi. Byens teater- og konsertscener er til for kunstneriske utøvere med et publikum på tvers av alle samfunnssjikt, med forestillinger som er langt fra den instrumentelle funksjonen som nå hviler som et tungt slør på nivå 2 og 3.

I Fredrikstad som i alle andre større kulturbevisste byer er kunst skapt med et kunstnerisk utgangspunkt, for alle og favner et bredt tverrsnitt av publikum med kunst- og kulturinteresserte, uavhengig av sosial eller økonomisk status. I utkastet er kultur redusert til en helsemessig og sosialt forebyggende funksjon innen et samfunnsområde med problemer. Kunst og kultur skal ikke være brikker som brukes for å bedre levekårene og løse de sosialrelaterte utfordringene som er listet opp under "Samfunn". Hvordan kan man i Den lille verdensbyen misforstå kunstens rolle og unike posisjon gjennom hele historien så radikalt?

Visuell kunst, sammen med blant annet scenekunst, litteratur og musikk er sin egen solide bærebjelke fra produksjonsledd til formidlingsledd. Visuell kunst genererer i seg selv et stort spekter av ringvirkninger innen både byutvikling, kritisk tenkning og refleksjonsevne, helt uavhengig av om den brukes til å oppfylle oppgaver og kriterier innen et begrenset samfunnssjikt. Vår funksjon er skapende, næringsbasert og tiltenkt alle. Hverken kulturetatens ansatte eller vi kunstnere og vår kunst må reduseres til kun brikker i sosialforebyggende arbeid. Kunst og kultur er først og fremst særegen, kreativ, visjonær, mangfoldig, tankevekkende, utfordrende og dannende. Ikke instrumentell.

Utdypning av moment 2.

Både profesjonelle kunstnere og offentlig institusjoner er som regel avhengig av støtte for å kunne berike byens rom visuelt til forundring og inspirasjon. Den absolutte hoveddelen av denne støtten kommer fra enten statlig eller regionalt hold. Det er ikke å forvente at alle kommuner rundt om i landet kan bidra like på grunn av ulike inntekter, trang økonomi og harde prioriteringer. Men vi som er skapende kunstnere rundt om i landet har det til felles, at vi er avhengig av velvillige eiendomsaktører og gjerne går dialog med både de kommunale og private for å få tilgang på subsidierte arbeidslokaler og en forutsigbar atelierframtid.

Vi kommer med konstruktive, faglige og kreative innspill til alt fra arkitekturgrep til kunst i offentlig rom og landskap. Vi er proaktive når det kommer til praktisk og rimelig gjenbruk av nedlagte virksomhetsbygg. Men vi er **næringsdrivende** kunstnere. Vi er først og fremst avhengig av å sikre arbeidsrommene våre og i tillegg skape tilflytting til byen gjennom atelierfellesskap og fellesverksteder. Vår oppgave er ikke å oppfylle kommunens plan for sosial områdesatsning, men vi ser likevel at vi kan bidra mye her og gi mye tilbake til befolkningen generelt, som et direkte resultat av etableringen av disse produksjonsstedene.

Gode kulturplaner konkluderer derfor gang på gang med at deres by trenger sine profesjonelle kulturaktører og ikke minst kunstnerne på grunn av alt det visuelle og kreative de beriker byen og innbyggerne med som hovedleverandør av kunst til gallerier, museer og offentlige bygg.

Hvordan kan vi i framtiden ha en plass for kunst og kunstnere i hele bysamfunnet uten at kommunen satser alle kort på en rent instrumentell funksjon?

Hvordan kan en foreslått strukturell omlegging ivareta kunstens plass i byutvikling og anerkjenne at kunstnerne bør anses som næringsdrivende innen kunst og kultur?

Vi vil til slutt fremheve det strategisk viktige arbeidet som ble lagt ned for å realisere den nye kulturplanen vi nå skal bruke. Ikke la den nye sorteringen av etater fragmentere og ødelegge den helt. Les den på nytt. Ha visjoner for byens kultur som egenverdi skapt av utallige profesjonelle kunstnere i alle sjangre, for alle.

Tor-Magnus Lundeby, styreleder i ØBK, leder av Prosjektrom Helium (teamet som har arbeidet med ateliersituasjonen i byen)

Bibbi Børresen, styreleder i Sirius* Fredrikstad kunstnerunion